

+
M
PAX

Retraite januari 2019 te Helvoirt
Maandag 7 januari 2018, H. Mis 1
Jo. 3,22 - 4,6; Mk4,12-17.23-25

In de eerste lezing spreekt sint Jan over de Geest van waarheid en de geest van dwaling. Naar wie luisteren we? Op wie richten we ons? Als we ons in deze retraite op het geheim willen richten dat in de bron is, moeten we ons willen afstemmen op de juiste golflengte. En we moeten alle andere storende zenders uitzetten. Allereerst de zenders in ons eigen hoofd en hart. We moeten (mogen) de schaapjes van onze eigen gedachten en wil loslaten.

Bieden we aan het begin van deze Eucharistie al onze schaapjes - gedachten, willetjes - aan God aan zodat Hij ze kan zuiveren of wegnemen en we met een open hart het Woord kunnen ontvangen.

God, hemelse Vader,

wij geloven dat uw Zoon, Jezus Christus,
voor ons in het vlees gekomen is.

Schenk ons uw Geest

om goed en kwaad te onderscheiden
en zo altijd in U te blijven.

Door Christus, onze Heer. Amen.

+

Veelgeliefden,

gelooft niet elke geest maar beproeft de geesten of zij uit God zijn, want vele valse profeten zijn uitgegaan naar de wereld. (4,1) In onze wereld moeten we voortdurend onderscheid maken. Van alle kanten worden wij bestookt door allerlei 'geesten', een woord wat sint Jan hier in een zeer brede betekenis gebruikt. Het kunnen valse profeten zijn of meningen, geloofsopvattingen enz. die wij moeten beoordelen. We moeten toetsen waaruit de geesten zijn: [tot achtmaal toe is er in de tekst van de eerste lezing sprake van "uit"]: *beproof de geesten of ze uit de wereld zijn of uit God.*

Maar wat wordt hier bedoeld? Want oorspronkelijk is de wereld toch ook uit God voortgekomen. Met de wereld (kosmos) doelt sint Jan vooral op de boze wereld die God afwijst. Wij moeten aldus onderscheid maken tussen geesten die ons dichterbij God brengen en zij die tegen God in werken. In het algemeen is er *de geest van de waarheid* en *de geest van de dwaling*. Als christen moeten wij ons laten leiden door *de Geest die God aan ons gegeven heeft*. Maar velen laten zich leiden door een geest die niet dé Geest is. Dat kan de tijdgeest zijn of de modegeest of zelfs een kwade geest. Vanaf het eerste moment van Pinksteren zijn er in de Kerk mensen

die meer hun eigen geest volgen dan de Geest Gods. De geest van de dwaling was vanaf het begin aanwezig en daarom woedt de strijd niet alleen buiten de Kerk maar er ook binnen. Ja, zelfs in ons eigen hart.

Het criterium dat sint Jan in vers 2 en 3 geeft, is erg simpel. *Hierin onderkent u de Geest van God: elke geest die Jezus Christus belijdt als gekomen in (het) vlees, is uit God, en elke geest die Jezus niet belijdt is niet uit God.* (4,2-3)

Sint Jan spreekt over geesten die al dan niet belijden dat Jezus vlees geworden is. In de vertalingen spreekt men over de menswording. Maar sint Jan heeft een zeer speciale dwaling op het oog, namelijk die van het docetisme, een leer die beweerde dat Jezus slechts in schijn geleden heeft en in schijn gestorven is. Zeer opvallend dus: de oudste ketterij in de kerkgeschiedenis betreft niet de ontkenning van de godheid van Christus, - het punt waarmee in onze tijd zoveel moeilijkheden hebben - maar juist omgekeerd, dat Hij vlees, mens geworden is! Voor de doceten heeft Christus slechts een schijnlichaam aangenomen. God komt niet in het vlees. Maar alleen het belijden dat Jezus in het vlees gekomen is, is geen voldoende onderscheid. Augustinus en vele anderen schreven reeds: teveel kettters belijden Christus als gekomen in het vlees. Ze belijden het met de mond maar missen de liefde. Met de belijdenis van de leer moet men ook de consequenties van een juiste levenswijze op zich nemen. Sint Jan bedoelt dan ook veel meer dan alleen een christologische belijdenis. De tegenstanders die hij bestrijdt, missen niet alleen de juiste belijdenis van Christus, maar ook de juiste moraal: ze beantwoorden niet aan het gebod van de naastenliefde. Ja, ze gaan nog een stap verder en zeggen dat ze zonder zonde zijn en geen verlossing nodig hebben.

Zonder de juiste belijdenis kan men de eenheid niet bewaren: *ze zijn uit ons midden voortgekomen, maar ze behoorden niet werkelijk tot ons.* (2,19) En sint Jan voegt in zijn brief een gezagscriterium toe: *Wij zijn uit God en wie God werkelijk kent, luistert naar ons; wie niet uit God is, luistert niet naar ons. Zo onderscheiden wij de geest van de waarheid en de geest van de dwaling.* (4,6)

Ook wij worden uitgenodigd om na te denken welke geest ons leidt. Als we onze geest willen onderzoeken, moeten we nadenken over ons geloof, ons gedrag en zondebewustzijn. Want de strijd der geesten vindt buiten de Kerk plaats, ze is ook binnen de Kerk aan de gang, maar vooral ook in ons eigen hart. Hoe vaak denken we bijvoorbeeld niet dat we het zelf wel kunnen doen, zonder de hulp van de genade, van de Geest, van God. Het is een verleiding van onze tijd om alles zelf te willen doen. We kunnen alles zelf wel, hebben geen verlossing nodig. We hebben Christus niet nodig, want we zijn zelf 'goddelijk'. En de zonde? Hoezo, ik doe toch niemand kwaad? De strijd van sint Jan tegen het docetisme is een strijd van

alle tijden, een strijd die woedt in ons eigen hart.

Door welke geest laten wij ons leiden? Belijden we dit alleen of beantwoorden we er ook aan in de liefde? En tenslotte: luisteren we naar sint Jan en naar zijn opvolgers in de Kerk?

+
M
PAX

Retraite Helvoirt
dinsdag 8 januari 2018, H. Mis
1 Jo. 4,7-10; Mk. 6,34-44

Laten we elkaar liefhebben. (4,7) Sint Jan schijnt er niet mee op te kunnen houden om ons op het gebod van de liefde te wijzen. Er is een anekdote dat hij op het eind van zijn leven helemaal niets anders meer zei dan “laten we elkaar liefhebben”. Zijn leerlingen begonnen het zat te worden en vroegen hem: “kunt u dan helemaal niets anders zeggen”? Maar sint Jan antwoordde: “wat anders zou ik moeten zeggen omdat in deze woorden alles vervat ligt.”

Ook ons kan het weleens vervelen dat we steeds alleen maar over naastenliefde horen spreken. Meestal ergert het ons des te meer omdat we van onszelf en van de anderen merken hoe moeilijk het in praktijk te brengen is. Inderdaad. Wij schieten tekort omdat we het teveel zelf proberen te doen. Terwijl liefde iets is wat we niet uit ons zelf hebben. Liefde komt uit God, sterker nog: Liefde is God. Liefde is aldus een geschenk waar wij ons voor moeten openstellen. Als wij te kort schieten in liefde, komt dit omdat we tekort schieten in onze bereidheid deze liefde te ontvangen. Al de belangrijke dingen van ons leven moeten we ontvangen. En dan moet ik eerst bekennen dat ik zelf te klein ben. Dat willen we nu aan het begin van deze Eucharistie doen, zodat we God zelf mogen ontvangen en Hij ons de liefde geeft die wij nodig hebben.

God, hemelse Vader,
U die liefde bent
en ons uw liefde hebt geopenbaard
door uw Zoon naar ons te zenden.
Moge Hij ons verzoening schenken voor onze zonden
en ons het ware leven in U schenken.
Die leeft en heerst in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

+
Veelgeliefden,
Hierin bestaat de liefde: niet wij hebben God liefgehad maar Hij heeft ons liefgehad. (4,10) Met de uitspraken die sint Jan ons vandaag in de eerste lezing voorhoudt, zijn we in het hooggebergte van de eerste Johannes' brief aangeland. Zin voor zin bouwt hij zijn tekst op, stap voor stap stijgt

hij verder omhoog. Hij begint met de aansporing: *laten we elkaar liefhebben*. Onze liefde voor elkaar is een opstapje naar God *want de liefde is uit God*. Dat is het geheim van de liefde. Wij hebben geen liefde, wij hebben geen liefde uit onszelf. *Want de liefde, de echte liefde, is uit God*. Daarom is de liefde, de echte liefde, de naastenliefde, steeds weer een teken dat God zelf in het spel is. Ubi caritas est vere, Deus ibi est, waar liefde is daar is God, zingen we op Witte Donderdag.

Wat Christus liefde noemt, komt niet overeen met de betekenis in de gewone omgangstaal van nu. Maar dat was voor de eerste christenen ook een moeilijkheid. Daarom hebben ze er een ander woord voor gezocht. Mensen hebben lief wat lief, aanhankelijk, hartelijk, aanlokkelijk is. "Liefde kan niet van een kant komen." Gods liefde komt echter slechts van één kant en Hij zet zijn liefde bij voorkeur in op het vijandige en slechte. God heeft alleen redenen in zichzelf om lief te hebben. In onze opvoeding hebben we vaak te horen gekregen: "als je dat en dat doet, ben je lief" en wij hebben dat misschien andersom gehoord: "als ik dat niet doe, ben ik niet lief". Als of we pas lief zijn als we ons op een bepaalde manier gedragen of bepaalde eigenschappen bezitten. Zo is het bij God niet, God zij dank! Hij houdt niet pas van ons als wij heilig zijn geworden. Hij houdt niet pas van ons als wij zijn geboden onderhouden. Hij houdt van ons en daarom nodigt Hij ons uit de goede weg te gaan. Hij houdt van ons terwijl wij nog zondaars zijn. Hij zet zijn liefde op een religieuze fanaat die zijn kinderen vermoordde: Saulus van Tarsus.

En God vraagt ons zijn belangeloze liefde te beantwoorden, niet uit medemenselijkheid of humanisme, maar vanuit God.

God heeft alleen reden in zichzelf om ons lief te hebben. Hij houdt niet van ons omdat we zo fantastisch zijn. Ook niet omdat we dat misschien zouden kunnen worden.

De Vader bemint de Zoon met een totale liefde en Hij wil zijn liefde aan ons mededelen. Daarom zendt Hij zijn Zoon. De uitdrukking: *God is liefde* is dan ook geen abstracte formulering. God heeft niet alleen liefde, Hij is de liefde, zodat elke liefdesdaad van Hem afkomstig is.

[God is de hoogste liefde. Welnu, de hoogste kwaliteit van liefde is niet mogelijk tussen twee personen. Een derde persoon zou de liefde verhogen. Een derde die samen met de Vader de Zoon bemint, en samen met de Zoon de Vader. Immers als wij mensen iemand beminnen, willen we ook dat deze beminde door anderen bemind wordt. Er is een wens om medebeminnars te hebben. Het negatieve begrip 'concurrentie' is hierbij in God niet van toepassing. Er is in de echte liefde een tendens om mee te laten beminnen. Wij willen gaarne dat onze medemens in onze vreugde deelt. Zo ook in God. De Personen in God zijn zo grootmoedig dat zij niets voor zich alleen willen hebben. Het toppunt van vreugde is niet mijn

vreugde, maar de vreugde voor de ander. Als de Vader zijn vreugde over de Zoon niet kon delen met de Geest, zou Hij in die vreugde toch weer eenzaam zijn. Wezenlijk voor de hoogste liefde in God, is daarom dat God Drie is. Want in echte liefde is er plaats voor anderen.

Dat is ook belangrijk bij de naastenliefde. Liefde, echte liefde is niet eenkennig. Echte liefde is daarom nooit exclusief, maar inclusief. Het sluit een ander niet uit, maar juist in. «Beminnen, dat is niet elkaar bekijken, maar samen kijken in dezelfde richting.» Er is dus een verschil met een verliefd paartje, dat alleen naar elkaar kijkt. Daar is de relatie exclusief, de wereld om hen heen bestaat niet meer voor hen. De liefde moet zich dan nog verdiepen tot echte liefde, waardoor er ook weer plaats komt voor de anderen: allereerst kinderen, maar ook voor familieleden, kennissen, vrienden. Waar liefde heerst is iedereen welkom. Liefde maakt ruimte. Dat ervaren we in een huwelijk waar echte liefde tussen de echtelieden heerst: daar voelt iedereen zich welkom.]

Liefde maakt ruimte. In hoe verre is mijn liefde tot God zo'n echte liefde dat het de medemens niet uitsluit (alleen tussen God en mij, de rest staat daar buiten), maar juist insluit: als het ware de sociale dimensie van de liefde. We zien hier het samengaan van naastenliefde en liefde tot God. Dat wil zeggen, onze liefde tot God kan zich zo verdiepen dat ik met de ogen van God naar de ander ga kijken, dat ik met de liefde van God de ander ga beminnen. We moeten nog een stap verder gaan en vanuit de Triniteit zeggen: dat de Vader in mij de Zoon kan ontmoeten in de ander en Hem in die naaste kan beminnen en bemind worden.

Dit zijn mooie woorden. Maar laat deze werkelijkheid eens tot u doordringen: begint het u niet te duizelen? Mijn kleine, gebrekkige liefde wordt opgenomen in de liefdesstroom van Vader naar Zoon en van Zoon naar Vader. Dit zijn geen dorre woorden. Als u vanmiddag voor het H. Sacrament aanwezig bent, overweeg dit eens, wees ontzet, laat u overrompelen. Laat u overweldigen door deze gedachten. Voor het H. Sacrament kunt u de Liefde van de Vader door u laten stromen naar de Zoon in het H. Sacrament. Zo wordt uw kleine armzalige liefde opgenomen in die volledige liefde tussen Vader en Zoon.

U, ja u, u bent drager van die Liefdesgeest van de Vader die in uw medebroeder en medezuster de Zoon wil beminnen. En in de Liefdesgeest van de Zoon mag u die Vader-liefde beantwoorden.

God bemint als het ware zichzelf in ons. God bemint zichzelf, dat wil zeggen: de Vader en de Zoon beminnen elkaar in de Geest.

De Vader bemint de Zoon in elke schepsel, maar speciaal in elke mens, omdat de mens beeld van God is. Dé mens, dat is Christus.

Het geestelijk leven bestaat er in om in die omstrengeling van Vader en Zoon binnen te treden. De Vader ademt zijn liefde naar de Zoon en de

Zoon ademt zijn Liefde terug.

Toevoeging: hoe kijkt God naar ons?

GODS VADERLIJK KIJKEN NAAR DE SCHEPPING

God schiep de dingen en zag dat ze goed waren. De zevende scheppingsdag ging Hij er speciaal voor zitten om alles eens te bekijken, en daarmee voltooide Hij de schepping. Zo'n goddelijk kijken naar de schepping moeten wij leren, een beschouwend waarnemen. Dit is geen onderzoekend kijken (observeren) waarbij we op zoek zijn hoe we de zaken naar onze hand kunnen zetten (manipuleren). Zo kijkt God ook niet naar ons, alsof Hij op zoek is naar redenen om ons te straffen. Misschien omdat we zelf zo kijken, denken we dat God ook zo kijkt. God kijkt ook niet op een nonchalante manier, zonder aandacht of werkelijke interesse. Als God kijkt is het met liefde, met eerbied, met aandacht. Hij laat de dingen zijn wat ze zijn, respecteert de mens en is niet voortdurend aan het manipuleren of zijn wil opleggen om het anders te laten zijn. Hij respecteert zelfs de zonde.

Gods kijken kan beangstigend overkomen, zoals het ook bedreigend kan zijn als iemand ons recht in de ogen kijkt. We worden niet graag bekeken. Onze eigen houding tegenover God kan hierin naar voren komen. Als we God als een straffende rechter beschouwen, hebben we liever dat God niet naar ons kijkt. Vgl. Sartre die niet bekeken wilde worden en daarom God afwees. Als we God werkelijk als onze Vader ervaren, mag Hij naar ons kijken. Want een kind weet zich veilig als zijn vader in de buurt is en een oogje in het zeil houdt. God kijkt als een vader naar zijn kinderen, vol liefde en respect, vol vreugde en barmhartigheid.

Op deze wijze kijken naar de schepping, zoals Hij het doet, kan voor ons een eerste stap zijn naar het beschouwen van God. Met Hem, met Zijn ogen gaan we kijken naar onze omgeving en zo aanschouwen we God in de schepping, door met Hem het goede van de schepping te bevestigen. Als we in de natuur wandelen en bewust kijken naar bijvoorbeeld een grassprietje of een dauwdruppel of een bloem, dan kan daarin zich een grotere wereld openen. Want elke bloem is meer dan alleen een bloem. Een bloem prijst. "Zeg het met bloemen". Elke bloem zegt het. Elke bloem spreekt – zwijgend – van een mysterie. Alleen door stil te staan, aandacht te schenken, zich te openen, met andere woorden, door gewoon echt te kijken, stuiten we op het mysterie. Nadenken heeft hier weinig zin, we moeten waarnemen.

HIJ KIJKT NAAR MIJ EN IK KIJK NAAR HEM

In de kerk bij de heilige pastoor van Ars kwam regelmatig een eenvoudig boertje die voor zijn werk even binnen wipte en dan uren stil kon zitten voor het H. Sacrament. En de pastoor vroeg hem wat hij daar deed. Het

boertje antwoordde: "Hij kijkt naar mij en ik kijk naar Hem."

Hij kijkt naar mij en ik kijk naar Hem. Hij kijkt in welgevallen naar de mens en niet als een bespieder op zoek naar overtredingen. Doordat Hij in welgevallen naar ons kijkt, kunnen wij naar Hem terugkijken.

+

M
PAX

Retraite Helvoirt
woensdag 9 januari 2018, H. Mis
1 Jo. 4,11-18; Mk. 6,45-52

Wie uit God geboren is, kan niet meer zondigen, d.w.z. die fundamentele zonde tegen God en de naaste begaan, die zonde die *ten dode* is. (5,16) We weten echter maar al te goed dat we ons niet altijd gedragen volgens die fundamentele keuze. Vandaag zeggen we 'ja' en morgen doen we 'nee'. Maar na elk 'nee' van onze kant hebben we de mogelijkheid weer 'ja' te zeggen en er aan te beantwoorden.

Voor al die 'nee'-momenten willen we nu onze zonden belijden, ons bekeren tot God om deze heilige Eucharistie vanuit een dieper ja-woord tegen de liefde te kunnen vieren.

Heer, God, hemelse Vader,

U heeft uw liefde tot het uiterste getoond
door uw Zoon naar ons te zenden.

Vol vertrouwen bevelen we U daarom al onze intenties aan
en vragen U speciaal om de volmaakte liefde
die alle vrees buiten werpt.

Door Christus, onze Heer. Amen.

+

Veelgeliefden,

vandaag bereiken we in de eerste Johannes' brief het toppunt van Gods liefde. Gisteren hoorden we dat de liefde uit God is en dat God liefde is, want *Hij die niet liefheeft kent God niet*. (4,8) Vandaag vernemen we van sint Jan dat God liefde is en dat Hij ons ook de mogelijkheid geeft om lief te hebben. Want God zelf geeft ons zijn liefde opdat wij daardoor kunnen liefhebben. De liefde die uit de Vader stroomt, is in zich reeds volmaakt, maar kan in ons volledig worden als ze in ons blijft en ons beweegt tot broederliefde. Haar hoogtepunt bereikt ze pas in haar definitieve vorm in de hemel. Zij uit zich in vrijmoedigheid bij het oordeel en het ontbreken van elke vrees.

God is Liefde. Dit is niet vanzelfsprekend in andere godsdiensten. Maar ook niet binnen de Kerk. Eind negentiende eeuw zag men God vooral als de rechter. De invloed van het Jansenisme was in Frankrijk en in onze landen nog sterk. Het Jansenisme legde de nadruk op Jezus' woorden: 'span je in tot het uiterste want de poort is nauw' en voegde daaraan toe: 'en

er worden er maar weinig gered'. Ook al was het Jansenisme veroordeeld, toch behield het in de spiritualiteit een belangrijke plaats in het negentiende eeuwse Frankrijk, evenals in onze landen. God is rechter, dus men moet zich voor de rechtbank verdedigen door zoveel mogelijk verdiensten te verzamelen. Men moet zich tot het uiterste inspannen om ten minste nog in het vagevuur terecht te kunnen komen. In dat milieu treedt de kleine Teresia de Karmel binnen. Het moet voor haar medezusters toch wel schokkerend zijn geweest als dit kleine meisje (15 jaar bij haar intreden, 23 als ze sterft) beweert dat ze rechtstreeks naar de hemel wil gaan, ja sterker nog dat iedereen dat kan. Zij zegt dat ieder die meent het vagevuur nodig te hebben, dit ook krijgt omdat zo iemand te weinig vertrouwen in Gods genade heeft! Teresia van Lisieux verkondigt dat we door God beoordeeld worden op onze liefde en niet op onze verdiensten. Het gaat om de kwaliteit van onze liefde: verdiensten kunnen een teken van liefde zijn.

Ik moet bekennen dat ik tot voor enige tijd niet helemaal begreep waarom deze kleine heilige zoveel respons heeft gekregen. In de afgelopen jaren ben ik mij pas gaan realiseren hoezeer mijn ouders door haar zijn beïnvloed en haar liefdesleer mij als het ware met de paplepel is ingegeven. Angst voor God was mij dan ook onbekend en een straffende God is mij onbekend. Maar in het begin van de vorige eeuw waren deze gedachten een bevrijding en daarom heeft Treesje de wereld veroverd.

Maar ook in onze tijd is het niet vanzelfsprekend. Uit de biechtstoel weet ik hoeveel mensen een bewuste of onbewuste angst voor God hebben. En we zien deze angst ook terugkeren in vele privé-openbaringen die door hun dreigende voorspellingen appeleren op deze angst. Het gaat hierbij vaak om een angst die voortkomt uit een verkeerd godsbeeld. Hoeveel pijn moet het de hemelse Vader doen als iemand die zich haar hele leven volledig heeft ingezet, nog steeds bang is, bang voor Hem, bang voor de hel, bang door God te worden afgewezen. Wij zijn zijn geliefde kinderen en wij zijn bang voor Hem?

Daarom wil ik met klem herhalen: Ik moet u bekennen dat ik geen straffende God ken, of beter gezegd, God niet als straffend kan zien. Misschien ligt dat aan mij, is het een gebrek aan mij. Let wel: ik zeg niet dat God alles maar goed vindt, maar ik zie niet in hoe een juist begrip van Gods liefde te verenigen is met het begrip 'straf'. Want het antwoord kunnen we in God zelf vinden, in zijn liefde voor ons. We weten dat God liefde is, maar weten we ook hoe Gods liefde is? We zien Hem misschien als een zoetsappige vader, die ons op het eind van ons leven over ons bolletje aait en dan zegt: "Oh, je hebt het zo goed bedoeld". Zo maken we van God een sul, die alles maar goed vindt. Dat bedoel ik dus niet.

Anderen zien Hem meer als de boeman die alles van ons weet en onze

fouten nauwkeurig bijhoudt. Een God die het goede beloont, maar toch vooral ook het kwade straft. Maar God straft niet. God heeft het niet nodig zich te wreken. Het kwade straft zichzelf. Zo tast het kwaad bijvoorbeeld onze vrijheid aan, want het kwaad werkt verslavend. God daarentegen maakt ons vrij, en laat ons vrij. Hij respecteert onze vrijheid geheel en al; als we het goede kiezen, maar ook als we tegen Hem voor het kwade kiezen. Hij respecteert onze vrijheid, tot in de eeuwigheid. Als we nu op aarde zijn liefde afwijzen, het kwade verkiezen boven het goede, als we zijn uitnodiging afwijzen tot in de dood, respecteert God ons 'nee' tegen Hem, en maakt het tot een eeuwig 'nee'; tot een eeuwig leven zonder God, zonder liefde: en dat is de hel. Maar als we daarentegen ingaan op zijn aanbod, dan vereeuwigd Hij ons 'ja'. Door ons 'ja' kan Hij ons met zijn liefde vervullen, voor eeuwig; en dat is de hemel. Maar in dit 'ja' tot God moeten we nu al groeien, want als ons 'ja' hier op aarde nog niet volgroeid is, moet het na de dood op een pijnlijke wijze worden aangevuld; en dat noemen we het vagevuur. Ook het vagevuur kan ik niet als een straf zien. Het is een toestand van verlangen naar de hemel terwijl men beseft dat men nog niet aan die hemel toe is. Want in de hemel, bij God, kan men het alleen in de volmaakte toestand uithouden. Onze onvolmaaktheden zouden van nature afgestoten worden. Het vagevuur is dus een toestand die te vergelijken is met een meisje dat voor een feest is uitgenodigd, maar met gescheurde kleren en een vuil gezicht moet wachten tot de kleding hersteld is en ze zich heeft gewassen. In die toestand wil en kan ze nog niet naar het feest.

Wie is God voor u: een wreker, een rechter, een Vader? En wat voor een Vader: een straffende Vader? Wat ik u met dit alles wil zeggen is dat het wezen van God voor ons een existentiële betekenis heeft en geen boekenwijsheid is. Beleven, het bijbelse 'kennen', en niet zozeer bestuderen. Het gaat daarbij om de hele mens, de mens totaal. Want het dagelijks leven staat niet los van het geestelijk leven. Dat geestelijk leven is geïncarneerd, moet ten volle geïncarneerd worden in ons milieu, zelfs in onze lichamelijke, in ons bezig zijn met dingen en mensen. Maar wie is God voor u?

+
M
PAX

Retraite Helvoirt
donderdag 10 januari 2018, H. Mis
1 Jo. 4,19 - 5,4; Lk. 4,14-22a

Zijn geboden zijn niet zwaar. [Zwaar: in de vertalingen omschreven als: niet moeilijk te onderhouden.] De naastenliefde kan een hele inspanning vragen en soms moeten we tot het uiterste gaan. Maar toch geldt: *zijn geboden zijn niet zwaar.* Om dat te begrijpen wil ik u een verhaaltje

vertellen uit de missie. Elke dag kwam er een jongen naar de school die een andere jongen op zijn schouders droeg. Zij kwamen van ver, maar sloegen geen schooldag over om samen aanwezig te zijn. Iemand die vlak bij de school woonde en ze dagelijks voorbij zag komen zei tegen de jongen: “het is wel een hele last die je dagelijks te dragen hebt”. Maar de jongen antwoordde verontwaardigd: “dat is geen last, dat is mijn broertje”.

Liefde maakt zware lasten licht. Als we beseffen dat we alleen maar de liefde van God hoeven te ontvangen en die door te geven aan de naasten, dan hoeven we de liefde maar te laten stromen. En toch is het niet zo eenvoudig voor ons. Want we kunnen de liefde alleen laten stromen, als we de weg daarvoor vrij maken en alle hinderpalen wegnemen. Daar ligt vaak het probleem: afstand doen van egoïsme en zonde. Laten we die hinderpalen nu aan God geven, door onze zonden te belijden ...

Heer, Jezus Christus, Zoon van de Vader,
wij belijden U als gekomen in het vlees
en wij zien in U het onvoorstelbare van Gods liefde.
Schenk ons de genade van het geloof
waarmee de wereld overwonnen wordt.
Gij die leeft en heerst.

+ Veelgeliefden,
Sint Jan spreekt voortdurend over het gebod van de naastenliefde. Voor velen is het christendom vooral een stelsel van morele regels. In het gunstige geval is het dan een soort gedragscode om gelukkig te worden (nu of in het hiernamaals). In het ongunstige geval is het alleen een zware last die God de mens heeft opgelegd om hem te beproeven en te straffen voor zijn fouten. Is dat wat God ons in Christus is komen brengen?

Waaruit bestond de zending van Christus? Hij is niet allereerst gezonden om ons in de moraal te onderrichten en ook niet om ons een ideaal voor te houden ter navolging. Hij is allereerst de Getuige van de Vader. Hij vertelt ons wat Hij van de Vader gehoord heeft. Het vierde Evangelie staat vol met verwijzingen naar dit aspect van de zending van Christus. Jezus is gekomen om ons te onderrichten, maar dit onderricht staat niet zo zeer op ons gericht (wat wij moeten doen), maar op God (wat Hij voor ons doet). In Jezus leren we God als de Vader kennen. Door het geloof weten we dat de Vader ons Christus geschonken heeft opdat wij God zouden kennen. Wij moeten ons dus aan de voeten van Jezus plaatsen om naar Hem te luisteren, zoals Maria Magdalena ons dit heeft voorgedaan. Jezus is de unieke meester en leraar van het geestelijk leven omdat Hij alleen ons de Vader doet kennen. Jo. 14,6-7 «Niemand komt tot de Vader tenzij door Mij. Als gij Mij zoudt kennen, zoudt gij ook mijn

Vader kennen.» Jezus is degene die ons het goddelijk mysterie doet kennen. Hij doet ons het gehele mysterie kennen want «Hij is de afstraling van Gods heerlijkheid en het evenbeeld van zijn wezen.» (Hebr 1,3)

Christus doet ons de Vader kennen, niet in conceptuele begrippen, want daarin is God niet te vatten. Hij heeft deel aan God en leeft vanuit het goddelijke mysterie als de Zoon. In Christus delen wij hierin. 'God kennen' betekent deelgenoot worden van het goddelijke mysterie van liefde. Jezus weet dat God liefde is op een oneindige manier en Hij leidt ons binnen in die kennis door ons deelgenoot te maken van zijn leven, dat het absolute leven is. Wij worden deelgenoot als wij willen binnengaan in zijn intimiteit.

God is veeleisend naar de mens toe omdat Hij een oneindige liefde koestert voor hem. God weet dat de mens "capax Dei" is, gemaakt voor de vereniging met God. Hij wil deze trinitaire gemeenschap voor het geluk van de mens en tot eer van Zichzelf. Sprekend over een jaloerse liefde die God naar ons heeft, wijzen we op dit fundamentele karakter van het trinitaire einddoel van de mens: de mens heeft geen ander bestemming, geen andere roeping. De mens pleegt overspel als hij zich tevreden stelt met andere liefdes. Die andere liefdes worden niet afgewezen, mits ze niet in strijd zijn met die definitieve liefde, maar ze mogen nooit tot afgod worden, waardoor we ons afsnijden van de bedoeling waarvoor we geschapen zijn. De mens heeft geen natuurlijke eindbestemming buiten de bovennatuur, buiten God. Hij heeft ons te zeer lief dat Hij niet als het ware boos zou worden, telkens als we zijwegen gaan of weglopen van ons eigen definitieve geluk. Zo zijn al die menselijke en soms ook te menselijke beelden van God uit de Schrift te begrijpen vanuit die overweldigende Liefde die Hijzelf is.

Dé zonde is ontoelaatbaar omdat deze een belediging, afwijzing is van Gods liefde. Maar ook omdat ze het absolute ongeluk voor de mens is. Spreken over de 'toorn van God' is een zeer sterk beeld om aan te geven hoeveel waarde God hecht aan de mens die Hij liefheeft. Zijn 'toorn' is niet op Zichzelf gericht alsof Hij iets te kort komt, maar op de mens die zichzelf oneindig te kort doet.

De leerschool van Christus geeft ons geen intellectuele kennis die ons laat zoals we zijn, een beetje geleerder maar niet bekeerd. Zijn kennis vormt ons om, want als Hij zich openbaart verandert ons leven en kunnen we ons hart openen. Jezus leren kennen betekent dat wij zijn passie voor de Vader overnemen, zodat we ons door Hem laten veranderen, om geliefde zonen en dochters van de Vader te worden.

In de negentiende eeuw heeft men vanuit de spiritualiteit vooral de nadruk gelegd op het verwerven van de verlossende en herstellende werking van Christus: heiliging betekent het weer heel worden, repareren

wat fout was. Daardoor kwam de volle nadruk te liggen op de deugden die de mens moest verwerven. Dit moest weliswaar met behulp van de genade gebeuren, maar die genade was er 'gewoon' en het hing van de eigen activiteit van de ziel af of men die heiligheid behaalde. Deze visie is niet verkeerd bedoeld, maar kan wel aanleiding geven tot verkeerde voorstellingen over eigen verdiensten en ons verleiden tot werkheiligheid. Toch is onze hoogste medewerking en activiteit, dat we God toelaten te doen wat Hij wil. En Hij wil in ons handelen. Dat God ons bemint is veel belangrijker dan dat wij God beminnen want dit laatste kan slechts het antwoord zijn. Onze liefde voor God kan niet de basis zijn voor onze geestelijke groei. Wat voor ons geestelijk leven uitmaakt, is de instemming met wat de Heer in ons bewerkt. Hij verricht het belangrijkste werk en op Hem en Hem alleen berust alles. De mens is niet inactief maar levert zich over aan iets wat niet uit hem komt, namelijk Gods liefde.

We moeten uit valse nederigheid niet denken dat we "niets en alleen zondig" zijn. Dit is overdreven en theologisch onjuist. We blijven, ook als zondig mens, beeld van God en de schepping is door de zondeval niet volledig bedorven. Maar ook de zondige mens blijft niet minder een welbemind schepsel van de Vader. De liefde van de Vader is immers zonder voorwaarde en zonder grens. Wij zijn alleen zelf in staat ons in het bederf te storten door bewust gewild tegen de wil van de Vader te kiezen voor ons ongeluk. Maar we zijn ook in staat ons te onderwerpen aan de wil van God om in gehoorzaamheid aan de Vader net als Christus te worden, tot in de dood. Naar die totale gehoorzaamheid stuwt ons het liefdes werk van de Vader als wij Hem laten handelen in de overgave van het geloof, zodat zijn heilige Wil in ons volbracht wordt, tot eer van God en voor ons eigen eeuwig heil.

+
M
PAX

Retraite Helvoirt
vrijdag 11 januari 2018, H. Mis
1 Jo. 5,5-13; Lk. 5,12-16

Wij hebben de getuigenis ontvangen van de Geest, het water en het bloed. Zo zijn wij tot geloof gekomen. Maar dit getuigenis is niet vrijblijvend. Net als sint Jan de eerste christenen heeft laten delen aan zijn oorspronkelijke ervaring en wij deelgenoot zijn geworden, zo moeten ook wij getuigen en onze ervaring doorgeven, *opdat ons aller vreugde volkomen zij.*

Door hun getuigenis geloven wij aan de levende aanwezigheid van de Heer in zijn Kerk, zoals wij deze speciaal in de sacramenten mogen ervaren. Wij geloven in de Vader en de Zoon en mogen binnentreden in de liefdesgemeenschap tussen Vader en Zoon. Ons leven wordt opgenomen in

het eeuwig leven binnen God, nu al.

Als we al deze diepe geheimen overwegen, moet ons wel een gevoel van kleinheid en onwaardigheid overvallen. Hoe zouden wij aan zo'n hoge roeping kunnen voldoen. De Heer zelf stelt ons gerust: Hij weet dat we uit onszelf niet in staat zijn hieraan te beantwoorden en daarom schenkt Hij ons zijn Geest. Door het water van het Doopsel woont de allerheiligste Drie-eenheid in ons hart. Door het bloed reinigt Hij ons en schenkt ons zijn Lichaam en Bloed als spijs op onze levenstocht. En de Geest zal ons de kracht geven om te getuigen van alles wat in ons hart leeft. Openen we ons hart voor die Geest van Waarheid, zodat Hij de hinderpalen uit ons hart kan wegnemen die ons nu nog hinderen bij onze getuigenis.

Hemelse Vader, wij danken U,
dat U uw Zoon gezonden hebt om ons te verlossen
en wij in het doopsel en de Eucharistie
mogen delen in de Geest van de Waarheid.

Geef dat wij open komen voor zijn getuigenis
en zo het eeuwig leven bezitten.

Door Christus, onze Heer. Amen.

+ Veelgeliefden,
leunend tegen zijn borst heeft sint Jan voor ons een troostende en bemoedigende proloog geschreven. Hij heeft tot ieder apart gesproken. Want ook al was het voor ieder dezelfde tekst, elk van ons heeft deze persoonlijke en op verschillende wijze gelezen. Dat is de ware rijkdom van de heilige Schrift: dat God ons daarin persoonlijk, hier en nu kan aanspreken. We hebben gehoord over het “vanaf het begin” waardoor we uitgenodigd werden terug te keren naar ons begin, naar ons doopsel. In het begin ligt onze eindbestemming ingesloten. Vandaar dat het goed is onze doopsel-katechese op te frissen en zich te concentreren op het essentiële. In de Katechismus van de Katholieke Kerk (nr. 260) lezen we dat het uiteindelijk doel van de gehele heilseconomie is het binnengaan van de schepselen in de volmaakte eenheid van de gelukzalige Drieëenheid. *Maar nu al zijn we geroepen om woning te zijn voor de Allerhoogste Drieëenheid*, volgens het woord uit het Johannes-evangelie: *Als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord onderhouden; mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en verblijf in hem nemen.* (Joh. 14,23) Wij worden opgenomen in het leven van de Drie-ene. Dat is een eschatologisch gegeven voor de toekomst, dat zich echter nu al realiseert in de goddelijke inwoning. In de spiritualiteit worden wij opgeroepen om te leven in Gods tegenwoordigheid. Dat is een meer uiterlijke formulering, van buiten af, voor wat er na ons Doopsel in ons hart plaatsvindt: we

moeten het besef van de goddelijke inwoning laten groeien.

In het begin ligt onze eindbestemming reeds opgesloten. Daarom bekijkt sint Jan alles vanuit de eeuwigheid, de eeuwigheid die van vóór het begin bij God was en die tot in alle eeuwigheid bij God blijft. De Zoon die van voor de tijd bij God was, is vlees geworden en als een historische Jezus aan ons verschenen. De Kerk heeft dit getuigenis ontvangen van de Geest, die vanaf het begin, het begin van de Kerk en het begin van ons doopsel, blijft getuigen. Christus blijft in de Geest aanwezig in zijn Kerk tot zijn Komst op het einde der tijden. En zo verschuiven de begrippen bij sint Jan voortdurend: wat was van het begin, is nu present en komt op het eind. Heden verleden en toekomst liggen geheel in elkaar, het eeuwig leven is reeds nu begonnen.

Het einde van een retraite is het begin van diezelfde retraite. Nadat we de adelaar sint Jan in zijn hoge vlucht hebben gevolgd, met onze ogen, met onze geest, met ons hart, keren we terug tot het dagelijks leven van alledag. Het is juist in het gewone alledaagse leven dat we die grote geheimenissen van Leven, Licht en Waarheid mogen beleven, dat we genade op genade ontvangen, dat we het vermogen hebben om kinderen van God te zijn. Ja, dat we het Geheim van God in ons mogen dragen.

We zijn nog vol van het geheim en mogen dit in ons hart meedragen. Maar het geheim is zo broos, zo intiem, zo verheven, dat het in ons zo makkelijk kan breken, vergeten worden, neergehaald. Als een teer kasplantje moeten we het met alle zorgen omringen, zodat het kan groeien. Als het mosterdzaadje uit het evangelie. Als het zaad dat op de weg, onder distels, op de rots of in een vruchtbaar hart gezaaid wordt. We mogen de groei van dit plantje helpen door ons stille gebed, door onze stille aandacht, door ons stil bewustzijn, door stil aanwezig te zijn bij de Aanwezige.

De Geest zelf komt onze zwakheid te hulp. Want wij weten niet eens hoe wij behoren te bidden, maar de Geest zelf pleit voor ons met onuitsprekelijke verzuchtingen. En Hij die de harten doorgrondt, weet waar de Geest op zint, want Hij pleit voor de heiligen naar Gods bedoeling. Want die Hij te voren heeft gekend, heeft Hij ook te voren bestemd tot gelijkvormigheid met het beeld van zijn Zoon, opdat Deze de eerstgeborene zou zijn onder vele broeders. Die Hij heeft voorbestemd, heeft Hij ook geroepen. Die Hij riep, heeft Hij gerechtvaardigd, en die Hij rechtvaardigde, heeft Hij verheerlijkt. (Rom 8,26-30)

Met Gods liefdesgeheim in ons hart willen we dit overweldigende besef bewaren. De Vader houdt van ons zoals Hij van de Zoon houdt en de Zoon zelf beantwoordt in ons deze Liefde naar de Vader. En wij mogen ons laten opnemen in dit goddelijk liefdesspel.

Maar hoe kunnen we dit doen? Wat moeten wij doen? Ons laten beminnen. We zijn op aarde om door God bemind te worden. Die liefde toelaten, dat vuur in ons hart laten branden, dat is alles en alle andere dingen volgen daaruit.

Toelaten, laten gebeuren. Dit is de houding die we bij de heilige Maagd terugvinden. In haar fiat drukt ze haar deemoedige houding naar God uit: "mij geschiede", ik bied me aan God aan en Hij mag doen wat Hij het beste dunkt." Die houding vormt de kern van haar Onbevlekt Hart. Haar Hart is 'onbevlekt', maar daar hebben we eigenlijk alleen iets negatiefs mee gezegd: niet bevlekt. Positief mogen we zeggen: haar Hart is geheel open voor God, geheel overgegeven, geheel vervuld van haar 'fiat': mij geschiede naar uw woord.

Op dezelfde wijze vierten wij op 8 december de Onbevleete Ontvangenis van Maria. Daarmee belijden we dat ze zonder erfzonde ontvangen is. Maar ook die uitdrukking zegt allereerst iets negatiefs uit, iets wat er niet is, wat ontbreekt: zonder erfzonde. Positief willen we daarmee echter zeggen dat God haar voorbereid heeft om in alle vrijheid haar 'fiat' uit te spreken.

Door ons toe te wijden of toe te vertrouwen aan haar Onbevlekt Hart zeggen we dat ook wij 'fiat' willen zeggen tegen God. Ons kleine, zwakke en wankelmoedig ja-woord wordt op die manier opgenomen in het grote en volledige 'fiat' van Maria. Doordat zij vol van genade en onbevlekt is, kon zij volledig en totaal open staan voor God, volledig en totaal 'ja' zeggen, een volledig en totaal 'fiat' uitspreken.

Johannes blijft in zijn evangelie bescheiden op de achtergrond, in stilte. En zoals we weten: samenlevend met Maria, zijn leermeesteres. Hij nam haar op in het zijne. Hij nam haar op in zijn leefwereld, zijn geestelijk leven. Ook wij mogen als beschouwende religieuzen zijn als Johannes en Maria in ons geestelijk leven opnemen. Zo kunnen we het mysterie dragen, het mysterie van de menswording.

Johannes is de door Jezus beminde leerling. Ook wij moeten ons (steeds meer) door Jezus laten beminnen. Wat moet ik doen? Mij laten beminnen, mij laten grijpen door het onbegrijpelijke mysterie van Gods Drie-ene Liefde.

In de heilige Schrift roept God de mens bij zijn of haar naam. In het Oude Testament is er maar één figuur die geen naam man hebben: farao, de personificatie van het kwaad. Des te opvallender dat er bij Johannes twee namen ontbreken. En u weet: als Johannes iets verzwijgt, spreekt hij iets verborgens uit.

Zo noemt Johannes zichzelf: de door Jezus beminde leerlingen. Dat is de kern van zijn naam, de kern van zijn wezen. Daarom mag hij het evangelie schrijven: vanuit de liefde die Jezus voor hem heeft. Sint Petrus is degene

die gevraagd wordt het meest te beminnen. Johannes is degene die (het meest?) bemind wordt. Ook de naam van Maria ontbreekt. Johannes noemt haar: de moeder van Jezus. En op het kruis wordt de moeder van Jezus de moeder van Johannes en van elke leerling: zie daar uw moeder. De twee namen ontbreken opdat we ons realiseren dat de historische personen uit het verleden verwijzen naar het heden: het leerlingschap en moederschap van de Kerk.

Maria is na de dood en de verrijzenis bij uitstek degene die Johannes heeft opgevangen, hem heeft geleerd om alles te overwegen en in zijn hart te bewaren, zodat hij het later in zijn evangelie kon opschrijven.

Maria en Johannes, de moeder en de leerling mogen ons blijven geleiden op het grote liefdesavontuur dat God met elk van ons is aangegaan. Hij is begonnen. Hij zal het ook voltooien.

Heer Jezus Christus, Zoon van de levende God.
U hebt ons deze dagen uitgenodigd
om te luisteren naar de geheimen en het Geheim
die uw beminde leerling Johannes
in de proloog heeft aangestipt.
Laat ons met hem rusten aan uw borst
en neem ons eens op in de schoot van de Vader.
Gij die leeft en heerst in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

Deze teksten zijn gemaakt door pater Joannes Touw osb, prior van de abdij in Vaals, voor de retraite die de KCV organiseerde voor priesters, diakens en pastoraal werkenden, 6-11 januari 2019 te Helvoirt.

Ze zijn met toestemming van pater Touw op deze website www.kcv-net.nl geplaatst, waar ook de geluidsopnames te vinden zijn en de andere bijlagen die de deelnemers aan deze retraite kregen uitgereikt.

Meer: <https://www.kcv-net.nl/meer/a/audio/pater-touw-over-johannes-1>